

Сумський державний університет
Медичний інститут
Кафедра громадського здоров'я

Організація різних видів медичної ДОПОМОГИ

Д.м.н., професор Сміянов В.А.

Перед системою охорони здоров'я України стоїть ціла низка завдань, необхідне знаходження нових шляхів забезпечення високої якості надання медичної допомоги населенню з огляду на структурні та організаційні зміни в ній, появу високовартісних технологій, дефіцит фінансування галузі, зростання потреб пацієнтів у якісній медичній допомозі, децентралізацію управління.

Новою редакцією Закону «Про весення змін Основ законодавства України про охорону здоров'я» передбачено чітке розмежування медичної допомоги на **первинну, вторинну, третинну та екстрену**, дані визначення **паліативної допомоги** (якої потребує зараз щонайменше 30 тис. українців), **медичної реабілітації, системи стандартів надання медичної допомоги.**

Медична допомога — діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами.

Медичне обслуговування — діяльність закладів охорони здоров'я та фізичних осіб - підприємців, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію в установленому Законом порядку, у сфері охорони здоров'я, що не обов'язково обмежується медичною допомогою.

Пацієнт — фізична особа, яка звернулася за медичною допомогою та/або якій надається така допомога.

Заклад охорони здоров'я — юридична особа будь-якої форми власності та організаційно-правової форми, основним завданням якої є забезпечення медичного обслуговування громадян на основі професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників, її відокремлений підрозділ, основним завданням якого є забезпечення медичного обслуговування громадян на основі професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників.

Медична допомога **за видами**
поділяється на екстрену, первинну,
вторинну (спеціалізовану),
третинну (високоспеціалізовану),
паліативну, медичну реабілітацію.

Первинна медична допомога — медична допомога, що надається в амбулаторних умовах або за місцем проживання (перебування) пацієнта лікарем загальної практики - сімейним лікарем і передбачає надання консультації, проведення діагностики та лікування найбільш поширених хвороб, травм, отруень, патологічних, фізіологічних (у період вагітності) станів, здійснення профілактичних заходів; направлення відповідно до медичних показань пацієнта, який не потребує екстреної медичної допомоги, для надання йому вторинної (спеціалізованої) або третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги; надання невідкладної медичної допомоги в разі гострого розладу фізичного чи психічного здоров'я пацієнта, який не потребує екстреної, вторинної (спеціалізованої) або третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги.

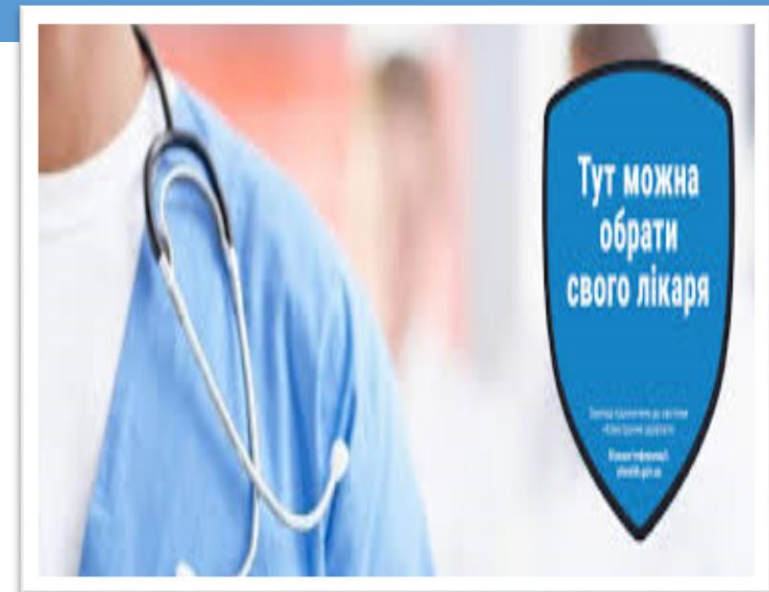
Надання первинної медичної допомоги забезпечують центри первинної медичної (медико-санітарної) допомоги, до складу яких можуть входити як структурні чи відокремлені підрозділи (фельдшерсько-акушерські пункти, амбулаторії, медичні пункти, медичні кабінети), а також лікарі загальної практики - сімейні лікарі, що провадять господарську діяльність з медичної практики як фізичні особи - підприємці та перебувають із центрами первинної медичної (медико-санітарної) допомоги у цивільно-правових відносинах.

Лікуючим лікарем з надання первинної медичної допомоги пацієнтові є лікар загальної практики - сімейний лікар закладу охорони здоров'я або лікар загальної практики - сімейний лікар, що провадить господарську діяльність з медичної практики як фізична особа - підприємець.

Лікуючий лікар з надання первинної медичної допомоги вибирається пацієнтом у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

Первинна медична допомога надається безоплатно державними і комунальними закладами охорони здоров'я, з якими укладено договори про медичне обслуговування населення.

Вторинна (спеціалізована) медична допомога — медична допомога, що надається в амбулаторних або стаціонарних умовах лікарями відповідної спеціалізації (крім лікарів загальної практики - сімейної медицини) у плановому порядку або в екстрених випадках і передбачає надання консультації, проведення діагностики, лікування, реабілітації та профілактики хвороб, травм, отруень, патологічних і фізіологічних (у період вагітності та пологів) станів; направлення пацієнта відповідно до медичних показань для надання вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги з іншої спеціалізації чи третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги.

Вторинна (спеціалізована) лікувально-профілактична допомога надається лікарями, які мають відповідну спеціалізацію і можуть забезпечити більш кваліфіковану діагностику, профілактику і лікування, ніж лікарі загальної практики.

Надання вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги забезпечують заклади охорони здоров'я, якими є:

- у стаціонарних умовах — багатoproфільні лікарні інтенсивного лікування, лікарні відновного (реабілітаційного), планового лікування, хоспіси, спеціалізовані медичні центри;

- в амбулаторних умовах — консультативно-діагностичні підрозділи лікарень, центри з медичних консультацій та діагностики (консультативно-діагностичні центри).

Вторинна (спеціалізована) медична допомога надається безоплатно державними та комунальними закладами охорони здоров'я, з якими головний розпорядник бюджетних коштів уклав договір про медичне обслуговування населення.

Вторинна (спеціалізована) медична допомога надається безоплатно відповідно до медичних показань за **направленням лікаря загальної практики - сімейного лікаря державного чи комунального закладу охорони здоров'я** або відповідно до медичних показань за направленням закладу охорони здоров'я з надання вторинної (спеціалізованої) іншої спеціалізації чи третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги, з якими укладено договори про медичне обслуговування населення.

Без направлення вторинна (спеціалізована) медична допомога відповідно до медичних показань надається безоплатно державними та комунальними закладами охорони здоров'я, з якими укладено договори про медичне обслуговування населення, пацієнтам, які звернулися до акушера-гінеколога, стоматолога, педіатра, та пацієнтам із хронічними захворюваннями, які перебувають на диспансерному обліку у відповідному закладі охорони здоров'я, а також у разі необхідності надання екстреної медичної допомоги.

Третинна (високоспеціалізована) медична допомога — медична допомога, що надається в амбулаторних або стаціонарних умовах у плановому порядку або в екстрених випадках і передбачає надання консультації, проведення діагностики, лікування хвороб, травм, отруень, патологічних станів, ведення фізіологічних станів (у період вагітності та пологів) із застосуванням високотехнологічного обладнання та/чи високоспеціалізованих медичних процедур високої складності; направлення пацієнта відповідно до медичних показань для надання вторинної (спеціалізованої) допомоги або третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги з іншої спеціалізації.

Надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги здійснюється високоспеціалізованими багатопрофільними або однопрофільними закладами охорони здоров'я. Лікуючим лікарем з надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги є лікар закладу охорони здоров'я, який отримав підготовку за відповідною спеціальністю, має кваліфікаційну категорію не нижче першої.

Третинна (високоспеціалізована) медична допомога надається безоплатно державними та комунальними закладами охорони здоров'я за направленням відповідно до медичних показань державних та комунальних закладів охорони здоров'я з надання первинної чи вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги, з якими укладено договори про медичне обслуговування населення.

Без направлення третинна (високоспеціалізована) медична допомога надається безоплатно відповідно до медичних показань державними та комунальними закладами охорони здоров'я, з якими укладені договори про медичне обслуговування населення, пацієнтам, які потребують надання екстреної медичної допомоги, та пацієнтам із хронічними захворюваннями, які перебувають на диспансерному обліку у відповідному високоспеціалізованому багатопрофільному або однопрофільному закладі охорони здоров'я.

На останніх стадіях перебігу невиліковних захворювань пацієнтам та членам їх сімей надається **паліативна допомога**, яка включає комплекс заходів, спрямованих на полегшення фізичних та емоційних страждань пацієнтів, а також надання психосоціальної і моральної підтримки членам їх сімей.

Паліативна допомога надається безоплатно за направленням державного чи комунального закладу охорони здоров'я, в якому пацієнтові надавалася вторинна (спеціалізована) чи третинна (високоспеціалізована) медична допомога, з яким укладено договір про медичне обслуговування населення в державних та комунальних закладах охорони здоров'я, з якими укладено договори про медичне обслуговування населення.

Медична реабілітація — відновне лікування, що надається пацієнтам в амбулаторних або стаціонарних умовах і включає систему медичних та інших заходів, спрямованих на відновлення порушених чи втрачених функцій організму особи, на виявлення та активізацію компенсаторних можливостей організму з метою створення умов для повернення особи до нормальної життєдіяльності, на профілактику ускладнень та рецидивів захворювання.

Медична реабілітація призначається пацієнтам:

- після закінчення гострого періоду захворювання в разі наявності обмежень життєдіяльності;

- з природженими та спадковими патологічними станами, набутими порушеннями опорно-рухового та мовного апарату, вадами зору та слуху;

- у разі встановлення стійкої непрацездатності (інвалідності).

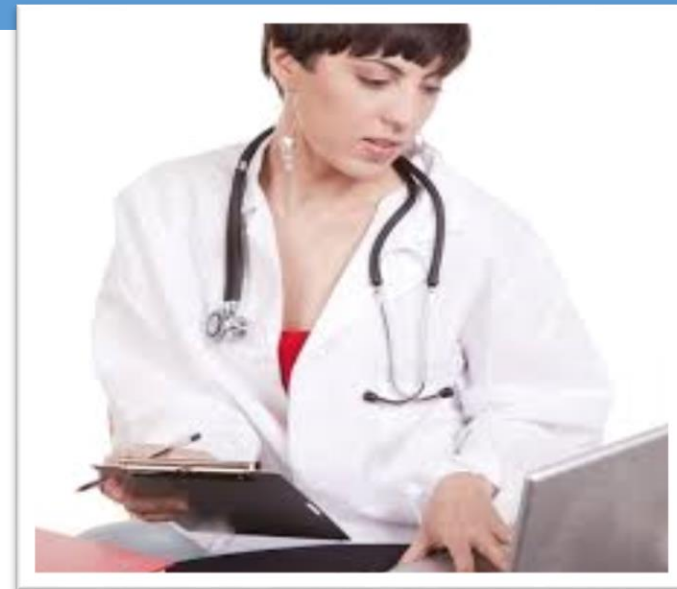
Медична реабілітація здійснюється безоплатно державними та комунальними закладами охорони здоров'я, з якими укладено договори про медичне обслуговування населення, за направленням відповідно до медичних показань державного чи комунального закладу охорони здоров'я, в якому пацієнтові надавалася вторинна (спеціалізована) чи третинна (високо-спеціалізована) медична допомога.

Законом встановлюється, що мережа державних і комунальних закладів охорони здоров'я формується з урахуванням потреб населення у медичному обслуговуванні, необхідності забезпечення належної його якості, своєчасності, доступності, ефективного використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. .

Фінансування охорони здоров'я здійснюється за рахунок Державного бюджету України та місцевих бюджетів, фондів медичного страхування, благодійних фондів та будь-яких інших джерел, не заборонених законодавством. Існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена.

Екстрена медична допомога —
медична допомога, що передбачає
здійснення ряду організаційних,
діагностичних та лікувальних
заходів з надання своєчасної
медичної допомоги пацієнтам та
постраждалим особам, які
перебувають у невідкладному стані.

До видів лікувально-профілактичної допомоги за особливостями її надання належить **амбулаторно-поліклінічна допомога**, що надається особам, які потребують періодичного медичного спостереження, лікування на догоспітальному етапі та проведення профілактичних заходів.

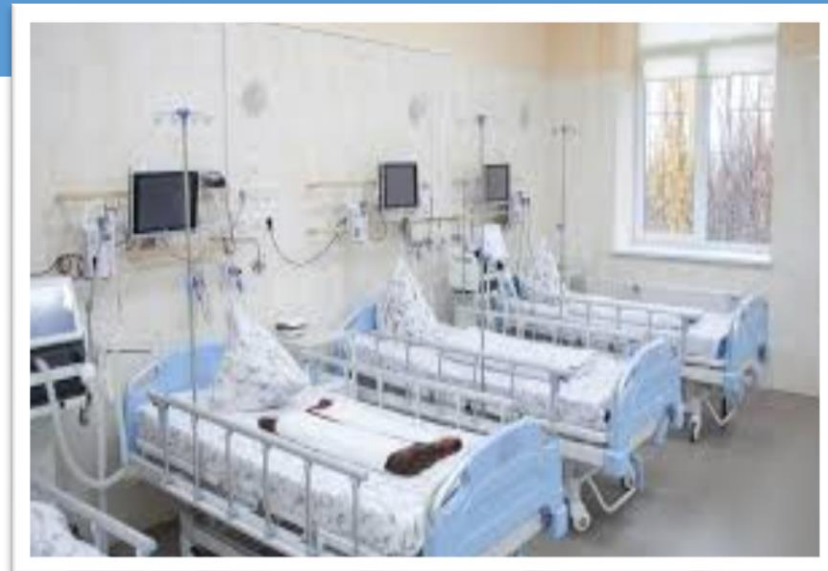
Амбулаторно-поліклінічна допомога - є найбільш масовою і загальнодоступною, має першорядне значення для медичної допомоги населенню.

Амбулаторно-поліклінічні заклади - провідна ланка в системі організації медико-санітарної допомоги.

Амбулаторно-поліклінічна допомога включає профілактичні, лікувально-діагностичні та реабілітаційні заходи, спрямовані на зниження захворюваності, інвалідності та смертності. Важливою складовою частиною при цьому є профілактичні огляди, диспансеризація, а також гігієнічне виховання населення і пропаганда здорового способу життя.

Головним закладом по наданню амбулаторно-поліклінічної допомоги населенню є **поліклініка**, серед завдань якої – надання спеціалізованої допомоги на амбулаторному прийомі та вдома, проведення профілактичних та протиепідемічних заходів, медико-гігієнічне навчання населення та ін.

Стаціонарна медична допомога порівняно з амбулаторною передбачає цілодобове перебування пацієнта в лікарні під постійним наглядом медичного персоналу.

Медична допомога у стаціонарних умовах надається багатопрофільними лікарнями інтенсивного лікування першого та другого рівнів; багатопрофільними дитячими лікарнями інтенсивного лікування; лікарнями відновного лікування; лікарнями планового лікування; хоспісами; спеціалізованими медичними центрами.

Направлення на отримання медичних послуг в стаціонарних умовах здійснюється за наявності таких підстав:

- 1) гостре захворювання та/або стан, травма, опіки, відмороження, отруєння, загострення хронічного захворювання, що потребує оперативного лікування або цілодобового інтенсивного лікування чи спостереження;**
- 2) потреба в стаціонарній паліативній допомозі;**

Направлення на отримання медичних послуг в стаціонарних умовах здійснюється за наявності таких підстав:

3) ускладнений перебіг вагітності та пологи;

4) проведення протирецидивного курсу лікування чи медичної реабілітації, у разі неможливості надання відповідних послуг в амбулаторних умовах;

Направлення на отримання медичних послуг в стаціонарних умовах здійснюється за наявності таких підстав:

5) необхідність у застосуванні високоспеціалізованих, високотехнологічних методів діагностики та лікування, що не можуть проводитись в амбулаторних умовах;

б) переведення пацієнта, якого госпіталізовано до одного суб'єкта господарювання, на медичне обслуговування в стаціонарних умовах до іншого суб'єкта господарювання.

Санаторно-курортне лікування - це медична допомога, що здійснюється з профілактичною, лікувальною або реабілітаційною метою із застосуванням природних лікувальних факторів в умовах перебування на курорті або лікувально-оздоровчій місцевості та в санаторно-курортних закладах.

Всі заклади охорони здоров'я поділяються на такі групи (Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 385 «Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров'я»):

1. Лікарняні заклади (багатопрофільні, однопрофільні, спеціалізовані, особливого типу).
2. Амбулаторно-поліклінічні заклади.
3. Заклади переливання крові, екстреної та невідкладної допомоги.
4. Санаторно-курортні заклади.
5. Заклади медико-соціального захисту.
6. Санітарно-епідеміологічні заклади.

Переважна частка всіх звернень громадян з приводу стану свого здоров'я реалізується шляхом надання їм відповідної медичної допомоги саме на первинному рівні, спеціалізованої медичної допомоги потребують не більше **20%** пацієнтів.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!